

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI!

FIL

FILOZOFIJA

Ispitna knjižica 2

FIL IK-2 D-S045

FIL.45.HR.R.K2.12

45242

12

Prazna stranica

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne pišite esej dok to ne odobri dežurni nastavnik.

Nalijepite identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale koje ste dobili u sigurnosnoj vrećici.

Ispit traje **150** minuta bez stanke.

U ovome dijelu ispita napišite esej slijedeći priložene upute i smjernice za pisanje eseja.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Esej obvezatno napišite na list za čistopis.

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Pišite čitko. Esej će se bodovati s nula (0) bodova ako je nečitko napisan.

Ako pogriješite u pisanju, pogreške stavite u zagrade, precrtajte ih i stavite skraćeni potpis. **Zabranjeno je potpisati se punim imenom i prezimenom.**

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 12 stranica, od toga 3 prazne.

Zadatak esejskoga tipa

Pozorno pročitajte navedeni tekst. Prema ponuđenim smjernicama napišite esej s jasnom strukturom: uvodnim dijelom (postavljanjem teze ili hipoteze), središnjim dijelom (analizom i argumentacijom) i zaključkom (sintezom).

Tema eseja: **Etički smisao prijateljstva**

Nakon tih stvari slijedilo bi raspravljati o prijateljstvu. Jer ono je nekakva krepost ili sadržava krepost, a uz to je najnužnije za život. Naime, nitko ne bi izabrao živjeti bez prijatelja, pa čak i kad bi imao i sva ostala dobra. I oni koji su bogati, i koji su na visoku položaju i koji vladaju, tima čini se još najviše treba prijatelja; jer kakva je korist od takva blagostanja lišena dobročinstva, koje se najviše primjenjuje i najpohvalnije je prema prijateljima? Ili kako da se blagostanje zaštiti i uščuva bez prijatelja? Jer što je ono više to je i nepostojanije.

A u oskudici i ostalim nevoljama misli se kako su prijatelji jedino utočište. Prijateljstvo pomaže mladima, da ne pogriješe, i starima pružajući im dvorbu i obavljajući za njih posao koji sami zbog slaboće ne uzmažu; dočim onima u najvećem cvatu pomaže postići lijepa djela; „kad dva zajedno idu”¹ uzmnožniji su i u zamisli i na djelu (...)

Čini se da prijateljstvo održava države, te se i zakonodavci više trse oko njega negoli oko pravednosti; naime, čini se kako je složnost nešto nalik na prijateljstvo, a ona je ono čemu najviše teže, dok izgone nesložnost, koja je najveći neprijatelj. Kad su ljudi prijatelji, ne treba im pravednosti; dočim kad su pravedni, treba im prijateljstva.

Ima ne malo prijevora i oko prijateljstva. Jedni prijateljstvo određuju kao nekakvu sličnost, te su im slični prijatelji, pa otuda 'sličan sličnomu' (...), drugi pak, nasuprot, kažu kako su slični jedni drugima lončari.² Neki opet traže u tim stvarima dublje razloge iz same naravi, pa Euripid kaže „isušena zemlja ljubi kišu, dok uzvišeno nebo puno kiše ljubi na zemlju pasti”, dok Heraklitu „što je oprečno to je i probitačno”, „od razlika nastaje najljepši sklad” i „sve postaje borbom”. Drugi pak tvrde suprotno, poput Empedokla, kojemu „slično teži sličnomu”.

Sad na stranu s naravnim razlozima tih prijevora (...) nego razvidimo one koji su ljudski, te se tiču značaja i čuvstva, poput pitanja može li biti prijateljstva među bilo kojima, ili pak nevaljali ljudi ne mogu biti prijatelji, i postoji li samo jedna vrsta prijateljstva ili ih je više (...)

¹ Homer, *Ilijada* (X, 224)

² Aluzija na Hezioda (Djela i dani, 25; To mjesto u doslovnom prijevodu glasi: „I lončar lončara mrzi, i tesar se s tesarom spòri.”)

Filozofija

Esej

A možda nam o tim stvarima bude jasno spozna li se što je ono što se voli. Naime, čini se da se sve ne voli, nego samo ono što je dostojno voljeti, a to je ono što je ili dobro ili ugodno ili korisno (...) i kakva su voljenja takva su i prijateljstva.

Postoje tri vrste prijateljstava, brojem jednaka onim stvarima koje su dostojne voljenja (...) Tako oni koji se vole zbog koristi, ne vole drugoga radi njega samoga, nego zbog nekakva dobra što dobivaju jedno od drugoga. Isto je i u onih koji vole radi užitka; tako ljudi ne vole dosjetljivce zbog toga što ti jesu takvi, nego zbog toga što su im ugodni. I tako, oni koji vole zbog koristi ljube radi onoga što je njima samima dobro; oni koji to čine zbog užitka radi onoga što je njima samima ugodno, i ne jer je dotičnik voljena osoba, nego ukoliko je koristan ili ugodan. Stoga su takva prijateljstva samo prema pripatku,³ jer se voljena osoba ne voli zbog toga što jest kakva jest, nego jer pruža jednom dobro, drugi put užitak. Takva se prijateljstva lako razvrgavaju ako njihovi dionici ne ostanu isti; (...) Savršeno je, međutim, prijateljstvo dobrih i sličnih prema kreposti; jer ti slično žele dobro jedan drugomu kao dobri, a i jesu dobri sami po sebi. Oni koji žele prijateljima dobro poradi njih samih ti su najviše prijatelji (...)

Stoga prijateljstvo takvih traje sve dok bivaju dobri, jer je krepost postojana. A svaki od njih je dobar i uopće i prema prijatelju. Naime, dobri su i dobri uopće i korisni jedan drugomu. Isto su tako i ugodni, jer dobri su ugodni i uopće i jedan prema drugomu (...)

Takva su prijateljstva, dakako, rijetka, jer i takvih je ljudi malo. Takvo prijateljstvo treba vremena i navade (...).

Dakle, radi užitka i radi koristi mogu biti između sebe prijatelji i nevaljali ljudi, te čestiti s nevaljalima, kao ni onaj tko nije ni jedno od toga s bilo kakvim osobama, dok je bjelodano kako zbog samih ljudi mogu prijateljevati samo dobri. Naime, loši ljudi ne uživaju jedni u drugima, ukoliko nije posrijedi kakav dobitak.

Aristotel, *Nikomahova etika*, VIII. 1155a – 1157a

³ To jest: zasnovana su na nebitnome razlogu.

Filozofija

Esej

Smjernice za pisanje

U eseju odredite pojmove: „prijateljstvo”, „pravednost”, „složnost”, „korist”, „užitak” i „krepost”.

1. Zbog čega je prijateljstvo važno za dobar ljudski život? Objasnite svoj odgovor Aristotelovim argumentima i vlastitim argumentima.
2. Objasnite zbog čega je prijateljstvo važno ne samo za osobni nego i za zajednički život te zašto Aristotel smatra da je prijateljstvo viši oblik kreposti i od pravednosti.
3. Je li prijateljstvo po svojoj naravi bliže privlačnosti sličnoga ili skladu različitosti? Objasnite svoj stav.
4. Objasnite prema kojemu kriteriju i na koji način Aristotel razlikuje vrste prijateljstva.
5. Objasnite koja vrsta prijateljstva uspijeva postići etičku svrhu i zbog čega.

Argumentaciju u eseju potkrijepite primjerima:

1. prijateljstava iz koristi koja se olako razvrgavaju
2. kreposnih prijateljstava koja zavrjeđuju poštovanje.

List za čistopis

List za čistopis

03

List za čistopis

List za čistopis

03

List za čistopis

List za čistopis

03

List za čistopis

List za čistopis

03

Prazna stranica

Prazna stranica

